

बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण)
अधिनियम, २००० मधील कलम ६१ अन्वये
स्थापित राज्य बाल निधीचे नामाभिधान बाल
न्याय(मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम,
२०१५ च्या कलम १०५ अन्वये स्थापित बाल
न्याय निधी करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक राबानि-२०१६/प्र.क्र.१९७/का-०३
नवीन प्रशासन भवन, तिसरा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक- २८ जून, २०१८.

वाचा :- १. शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग, क्र.राबानि-२००३/प्र.क्र.१००/का-३,
दिनांक ३१ डिसेंबर, २००५.
२. बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५.
३. महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८.

प्रस्तावना :-

बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम २००० व महाराष्ट्र बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम २००२ मधील तरतूदीनुसार राज्य बाल निधी स्थापन करण्यात आला होता व उपरोक्त वाचा क्र.१ मधील शासन निर्णयान्वये या निधीस वैधानिक स्वरूप देण्यासाठी व्यवस्थापन मंडळ गठीत करण्यात आले होते.

तथापि, बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम २००० अधिक्रमित करण्यात येवून बाल न्याय अधिनियम, २०१५ कार्यान्वित करण्यात आला आहे. सदर अधिनियमाच्या अंमलबजावणीसाठी महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम २०१८ लागू करण्यात आले आहेत. बाल न्याय अधिनियमाच्या कलम १०५ व महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय नियम, २०१८ मधील नियम ८५ अन्वये प्रत्येक राज्याने “बाल न्याय निधी” या नावाने किंवा राज्यास योग्य वाटेल अशा नावाने बाल निधी निर्माण करण्याबाबत तरतुद आहे. त्यानुसार बाल न्याय अधिनियम २००० अन्वये स्थापन करण्यात आलेला राज्य बाल निधी आणि व्यवस्थापन मंडळ व्यपगत झाले आहे.

सबब, सदर निधीचे नामाभिधान बदलणेबाबत व बाल न्याय अधिनियम २०१५ नुसार “बाल न्याय निधी” म्हणून घोषित करण्याबाबतची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

बाल न्याय अधिनियम २००० च्या कलम ६१ व महाराष्ट्र बाल न्याय नियम २००२ च्या नियम ८४ मधील तरतूदींच्या प्रयोजनाकरिता गठीत करण्यात आलेला राज्य बाल निधी बाल न्याय अधिनियम, २०१५ मधील कलम १०५ व महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय नियम, २०१८ च्या नियम ८५ मधील तरतूदींच्या प्रयोजनाकरिता गठीत केला असल्याचे मानण्यात येईल व या निधीचे नामाभिधान यापुढे बाल न्याय अधिनियम २०१५ अंतर्गत स्थापन केलेला “बाल न्याय निधी” म्हणून मानण्यात येईल. या प्रयोजनाकरिता

सध्या राज्य बाल निधी हे बचत खाते उपायुक्त(बाल विकास), महिला व बाल विकास , पुणे तथा सदस्य सचिव राज्य बाल निधी या नावाने कार्यरत आहे. या खात्यावर जमा असलेली रक्कम त्याच खात्यावर उपायुक्त (बाल विकास). महिला व बाल विकास, पुणे तथा सदस्य सचिव नि कोषाध्यक्ष यांच्या नावे बाल न्याय निधी म्हणून कार्यरत राहिल.

बाल न्याय निधीचे प्रयोजन खालील बाबींकरिता करण्यात येईल-

(एक) मुलांचे कल्याण व पुनर्वसन यांकरिता आणि जे कार्यक्रम कोणत्याही केंद्र सरकारी किंवा राज्य शासकीय किंवा कोणत्याही इतर योजनेत समाविष्ट असत नाहीत अशा कार्यक्रमांची अंमलबजावणी करणे.

(दोन) बालकांच्या मोठ्या आजारांकरिता वैद्यकीय सहाय्य किंवा शस्त्रक्रिया यांसाठी तरतूद करणे.

(तीन) उद्योजकता विषयक सहाय्य, कौशल्य विकास प्रशिक्षण किंवा व्यवसाय प्रशिक्षण यासाठी तरतूद करणे.

(चार) बाल न्याय अधिनियमान्वये समावेश असलेल्या मुलांकरिता विशेष व्यावसायिक सेवा, समुपदेशक, अनुवादक, दुभाषी, विशेष शिक्षक, समाज सेवक, मानसिक आरोग्य सेवक, व्यवसाय शिक्षण प्रशिक्षक यांची तरतूद करणे.

(पाच) कर्करोगग्रस्त मुलांकरिता दोष परिहारक संगोपन आणि त्यांच्या माता पित्यांसाठी वास्तव्य सुविधा.

(सहा) बाल न्याय अधिनियम व नियमांतर्गत समावेश असलेल्या मुलांची सर्वेक्षण वाढ, विकास व कल्याणाकरीता सहाय्य भूत होण्यासाठी कोणताही इतर कार्यक्रम किंवा उपक्रम.

(सात) बालकांसाठी कार्यरत संस्थांतील मुलांच्या कल्याणासाठी असलेल्या नाविन्यपूर्ण कार्यक्रमांना सहाय्य करणे.

(आठ) वरील प्रयोजनांकरिता आनुषंगिक व उपयुक्त असलेल्या इतर सर्व गोष्टी करणे.

बाल न्याय निधीचे व्यवस्थापन मंडळ,अर्थसंकल्पीय तरतूद व इतर अटी व शर्ती याबाबत स्वतंत्ररित्या आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेतांक २०१८०६२९१५०४१८७३३० असा आहे .सदर शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(स्मिता निवतकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा.राज्यमंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव
४. महाअधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५. सर्व मंत्रालयीन विभाग
६. महाप्रबंधक, मा.उच्च न्यायालय, मुंबई.

७. महाप्रबंधक, उपलोकायुक्त व लोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई.
८. सर्व निबंधक, मा.उच्च न्यायालय, खंडपीठ, नागपूर / औरंगाबाद.
९. सर्व जिल्हा न्यायाधीश, जिल्हा न्यायालय.
१०. सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई / नागपूर / औरंगाबाद
११. सचिव, महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग, वरली, मुंबई.
१२. आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे.
१३. सर्व उप सचिव, अवर सचिव, कक्ष अधिकारी, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४. सर्व विभागीय उपायुक्त, महिला व बाल विकास.
१५. सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी.
१६. सर्व बाल कल्याण समिती/बाल न्याय मंडळ.
१७. निवड नस्ती / का-३